

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 36-1907)

Originalt emne

Foreninger

Foreninger/Grundejerforeninger

Offentlig Renlighed

Offentlig Renlighed/Gadefejning

Offentlig Renlighed/Offentlig Renlighed i Almindelighed

Offentlig Renlighed/Snekørsel og Snekastning

Uddrag fra byrådsmødet den 11. april 1907 - side 5

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 36-1907)

Fra Aarhus Grundejerforening

forelaa følgende Andragende:

"Paa Aarhus Grundejerforenings Vegne tillader vi os herved at andrage om, at den Pligt til Renholdelse af Byens Gader samt Bortfjernelse af Sne og Is, som hidtil har paahvilet Byens Grundejere, fremtidigt maa blive overtaget af Kommunen, saaledes at denne lader Arbejdet udføre for Kommunekassens Regning.

Vi skal hertil tillade os at bemærke, at medens det i tidligere Tider, da Byen hovedsagelig bestod af 1 Etages Huse, som Ejeren selv beboede, kunde være et nogenlunde godt og retfærdigt Princip, at "hver fejede for sin egen Dør", navnlig da Fordringerne til Rengøring den Gang ikke var saa strænge som nu, saa er Forholdet nu et helt andet. Nuomstunder bestaar Byen væsentlig af høje Huse med mange Lejere, og Husejeren er som Regel den,

som bebor den mindste Del af Ejendommen, saa at han i Virkeligheden ikke er en Smule mere interesseret i Gadernes Renholdelse end enhver anden af Byens Beboere. Det forekommer os derfor at være en Uret, naar denne Byrde fremdeles hviler paa Grundejerne, og vi antager, at det ærede Byraad ligesom vi vil finde det korrekt, at den fordeles ligeligt mellem alle Byens Skatteydere.

For en enkelt Del af Renholdelsens Vedkommende, nemlig Fjernelsen af Sne og Is, har der allerede i 1895 været indgivet et Andragende fra Grundejerforeningen til det daværende Byraad, som overgav Andragendet til Brolægningsudvalgets Erklæring, men skønt Udvalgets Flertal anbefalede at imødekomme Grundejerne, blev Forslaget dog forkastet i Byraadet med den Motivering, at da der paa faste Ejendomme i Aarhus hvilede mindre Byrder og Afgifter til Kommunen end i de fleste andre større Købstæder, saa fandt man ingen Anledning til at bevilge Andragendet. Da man imidlertid næppe mere med Rette vil kunne paastaa, at de Byrder og Afgifter, som hviler paa de faste Ejendomme i Aarhus, er særligt smaa, og da det jo ogsaa er en Kendsgerning, at netop Grundejerne i Aarhus har haft særligt vanskelige Forhold at kæmpe imod i de senere Aar, saa vil den ovenanførte Motivering næppe mere holde Skik.

Vi mener tværtimod, at Renholdelsen af Byens Gader er en Samfundssag, som i lige Grad har Interesse, for samtlige Byens Indbyggere, og at Byrderne ved Renholdelsen derfor ogsaa i lige Grad bør fordeles paa alle Byens Skatteydere, og vi tillader os at haabe, at det ærede Byraad vil dele denne vor Opfattelse og træffe en Afgørelse i den af os anførte Retning".

Brolægningsudvalgets Erklæring over Andragendet var saalydende:

"I Anledning af ovenstaaende Andragende fra Bestyrelsen for Aarhus Grundejerforening om Kommunens Overtagelse af de brolagte Gaders Renholdelse samt af Bortkørselen af Sne og Is stiller Udvalget følgende Forslag til Byraadets Vedtagelse:

I. Renholdelsen foretages ved Entreprenører, der overtager visse Gaders og Fortoges Renholdelse for et eller flere Aar ad Gangen efter Reglement og Betingelser, som Byraadet bestemmer.

Kommunen anskaffer og vedligeholder en eller flere Fejemaskiner, der stilles til Entreprenørernes Raadighed mod en aarlig Afgift. Der fastsættes en Pris, som Grundejerne maa betale pr. løbende Alen Facade for hver Gade, som kommer ind under

denne Ordning, for hvilken Pris hele Renholdelsen af Gaden og Fortog besørger, derunder Bortkørsel af Opfejningen, Grusspredning i glat Føre, Fjernelse af Sne og Is i mindre Omfang, og i hvilken Pris Afgiften for Brugen af Fejemaskinerne ogsaa er indbefattet.

Prisen beregnes for hver Gade i Forhold til Gadens og Fortogets Bredde, idet Gadens Midtlinie danner Skellinien.

Ved Torve og Pladser ansættes Bredden af Gaden til 8 Alen.

Beløbet opkræves efter samme Regler som for Kommunens Afgifters Betaling og vil formentlig for Tiden kunne ansættes til Kr.

1,50 pr løbende Alen Facade pr. Aar.

Dersom Grundejerne i de Gader, som indgaar i denne Ordning, fremsætte Ønske derom, kan Administrationen af Renholdelsen overdrages dem, naar de vælger et Udvalg af Grundejerne i Gaden, til hvilket Brolægningsudvalget kan holde sig. Dette Grundejerudvalget ejerudvalg kan foretage Bortliciteringen af Renholdelsen efter Kommunens Betingelser i Lighed med, hvad der for Tiden finder Sted ved de asfalterede Gader, Nørregade, Nørreallé m. m., idet Brolægningsvæsenet i Tilfælde af Misligholdelse kan lade Renholdelsen foretage paa Grundejernes Regning.

II. Bortkørsel af Sne og Is. Byen bortliciterer aarlig Ophugning, Sammenskovling og Bortkørsel af Sne og Is fra Fortog og Gader for de Gaders Vedkommende, som komme ind under Renholdelsesordningen.

Licitationen finder Sted pr. Læs med tilhørende Mandskab til Besørgelse af Ophugning og Læsning, idet der oprettes betryggende Kontrol med Læssenes Mængde og Størrelse og Aflæsning osv. Entreprenørerne ville blive forpligtede til at stille fornødent Vognmateriel og Mandskab til Raadighed for at kunne gennemføre Bortfjernelsen af Sne og Is fra den paagældende Gadestrækning indenfor en vis passende Tidsfrist.

Saafermt Entreprenørerne ikke opfylder Bestemmelserne angaaende disse Punkter, vil Kommunen forbeholde sig at lade Arbejdet udføre paa Entreprenørernes Bekostning.

Betalingen, som Grundejerne skulle yde, beregnes pr. løbende Alen Facade i Forhold til de stedfundne Udgifter. Ved Torve og Pladser gælder samme Regler som for Renholdelsen. I Tilfælde, hvor et Grundejerudvalg besørger Administrationen af Renholdelsen, kan dette ogsaa overdrages Ad ministrationen af Snekørselen efter nærmere derom fastsatte

Bestemmelser", Vestesen kunde nok af Grundejerforeningens Andragende se, at Grundejerne ønskede at lægge Gadernes Renholdelse over paa Kommunen, men da Grundejerne engang havde den Pligt hvilende paa sig, havde Udvalget ikke beskæftiget sig med den Side af Sagen, men kun overvejet, hvorledes selve Renholdelsen bedst kunde udføres til Tilfredshed for alle Parter.

Udvalgets Forslag gik ud paa, at Renholdelsen foregik ved Entreprenører, og at Ordningen godt kunde gennemføres, uden at alle Gader gik ind under den. Kommunen anskaffede nogle Fejemaskiner, der udlejedes til Entreprenørerne, som saa foranstaltede Renholdelsen, Grusspredningen og Fjernelsen af Is og Sne, det sidste dog kun i mindre Omfang. Det sidste Udtryk, "i mindre Omfang", var ganske vist noget elastisk, men da det var Byraadet, der fortolkede Udtrykket, og da Udgiften vilde blive meget stor, hvis Entreprenørerne ikke skulde løbe en altfor stor Risiko, havde man ment det rigtigst at indsætte det.

Udgiften, som skulde udredes af Grundejerne, havde man kalkulatorisk ansat til 1 Kr. 50 Øre aarlig pr. løbende Alen Facade. Saaledes var Forholdet til gensidig Tilfredshed ordnet ved flere af de asfalterede Gader.

Hvis Grundejerne selv ønskede at have med Sagen at gøre, kunde de selv afholde Licitationer samt vælge Udvalg, der kunde staa som Mellemed mellem dem og Byraadet.

Med Hensyn til Bortskaffelsen af Is og Sne vilde det sikkert være heldigst, at Licitationen kun omfattede Prisen pr. Læs, da den tidligere anvendte Fremgangsmaade, nemlig forud for Vinteren at bortlicitere hele Snekørselen, havde vist sig meget uheldig. Faldt der ikke synderlig Sne, tjente Entreprenøren store Penge, hvorimod han i strenge Snevintre led Tab og ret ofte ikke var i Stand til at bestride Arbejdet.

Ordningen med Snekørselen kunde ogsaa ligesom Gadernes Renholdelse eventuelt overlades til de af Grundejerne nedsatte Udvalg, dog saaledes at Byen, hvis Entreprenørerne misligholdt Kontrakten, kunde lade Arbejdet udføre paa Grundejernes Regning.

Da de med Renholdelsen forbundne Bekostninger var en aarlig tilbagevendende Udgift for Grundejerne, var det formentlig ikke nødvendigt, at Overenskomsten mellem Grundejerne og Byraadet blev tinglyst.

løvrigt vilde Udvalget varmt anbefale Indstillingen, da det var overbevist om, at man ved at følge den vilde faa Gaderne fortrinligt renholdt og det billigere end nu.

Lottrup mente, at Grundejerne spurgte om et, men Udvalget svarede paa noget andet. Grundejerne ønskede at faa Bekostningen lagt over paa Byen, eftersom samtlige Beboere var interesserede i, at Gaderne blev holdt rene. Sagen var af stor sanitær Betydning for alle, og der maatte sikkert kunde findes en anden Ordning end den foreslaaede. Den Afgift, 1 Kr. 50 Øre, Udvalget foreslog, var meget høj, vel ogsaa for høj, og kunde kun virke afskrækkende paa Grundejerne. Mejlgedes Renholdelse kostede kun 60 Øre pr. løbende Alen|Facade.

Filtenborg forstod godt Brolægningsudvalgets Stilling til denne Sag, da der, hvis Grundejerne skulde imødekommers, maatte paalignes et betydeligt Beløb mere i Skat.

Han tænkte sig, at man kunde tilbyde Grundejerne nogen Lettelse med Hensyn til Bortkørsel af Sne. Kommunen bortliciterede hvert Aar Snøkørselen fra de offentlige Pladser, og man kunde nu give Grundejerne Ret til at lade deres Snøkørsel gaa ind under samme Licitation, saa de fik Sneen ved deres Ejendomme bortkørt til samme Pris, som Byen maatte give.

Mikael Johansen erindrede om, at da denne Sag sidste Gang laa for i 1895, blev den forkastet af Byraadets Flertal med den Motivering, at Grundejerne betalte for lave Skatter. Senere var Ejendomsskylden kommet til, saa den Grund kunde ikke anføres mere.

Renholdelsen af Gaderne var nu overtaget af Kommunen i København, Odense, Aalborg, Horsens og flere andre Byer, og det vilde være meget rimeligt, at Aarhus indførte den samme Ordning. Tidligere, da der mest fandtes enetages Huse, var Grundejer og Beboer som Regel en Person, men nu var Forholdet anderledes, og alle Beboerne havde samme Interesse af, at Gaderne blev holdt rene.

Han vilde derfor anbefale Grundejerforeningens Andragende, saa meget mere som det var en daarlig Forretning at eje Ejendom, da disse ikke forrentede sig, men havde iøvrigt ikke noget imod, at Sagen blev henvist til Budgetudvalget.

J. C. Petersen vilde ligeledes anbefale Andragendet, da det var hans Overbevisning, at det dog engang maatte komme dertil, at Byen overtog Gadernes Renholdelse. Udvalgets Forslag vilde kun betyde, at man lappede paa det gamle, forkastelige System, ligesom det ogsaa vilde føre til en Forringelse af Ejendommenes Værdi. Mange Smaakaarsfolk udførte

nu selv Renholdelsen, og for dem vilde det tillige medføre en Udgift, de hidtil havde været fri for. Da alle Byens Beboere var interesseret i Renholdelsen, var det retfærdigst, at Byen overtog denne, men indtil det skete, maatte man helst blive ved den gamle Ordning.

Simonsen ansaa Udvalgets Forslag for meget fornuftigt! Det forekom ham, at Grundejerforeningen væsentlig tog sig af de store Grundejeres Interesser, og han var overbevist om, at Andragendet kun var Udtryk for en mindre Del af Medlemmernes Ønsker. Grundejerne hørte ikke til dem, der mest trængte til at blive lettet for Byrder, og Gadernes Renholdelse var ikke det, der var dårligst. I Sammenligning med Natrenovationen maatte Gadernes Renholdelse kaldes meget god, og Grundejerforeningen havde her - man kunde fristes til at sige som sædvanlig - begyndt ved den forkerte Ende.

De store Grundejere var særdeles godt beskyttede ved Skattelovene, særlig da man ikke her havde Kildebeskatning, og det var ikke, som af Hr. Mikael Johansen fremført, rigtigt, at Ejendomsskylden lagde en ny Byrde paa Ejendommene. Ej heller var det vist rigtigt, at Horsens Kommune havde paataget sig Renholdelsen.

Forøvrigt fandt han det mærkeligt, at der i Byraadet faldt Udtalelser om, at Ejendommene ikke forrentede sig, da det dog var faktisk, at Ejendomspriserne netop i disse Dage steg stærkt.

Vestesen vilde gøre opmærksom paa, at Gaderne helst burde holdes bedre rene end Mejlgade, skønt denne Gade nu var renere end før, da den slet ikke blev rengjort. 1 Kr. 50 Øre maatte iøvrigt betragtes som en Maksimumspris, maaske kunde Prisen godt for smalle Gaders Vedkommende gaa ned til 60 Øre.

Naar Hr. Mikael Johansen anførte, at Københavns Kommune havde overtaget Gadernes Renholdelsen, holdelse, var det vist ikke ganske rigtigt, da Grundejerne i store Dele af København selv maatte afholde Udgifterne derved. I Horsens hvilede ligeledes Renholdelsen af Gaderne vedblivende paa Grundejerne, hvorimod Byen havde overtaget Bortkørselen fra de brolagte Gader af Sne og Is, som Grundejerne dog selv maatte foranstalte samlet.

Til Hr. J. C. Petersen vilde han sige, at selv om det maaske kunde siges, at det var Idealet, at Byen paatog sig Renholdelsen, saa forstod han dog ikke, at man for Alvor kunde mene, at Byen burde paatage sig denne store Byrde, der vilde medføre, at Skatteprocenten vilde stige med ca. 1 Procent, og ligeledes maatte han gøre opmærksom paa, at Udvalget netop

ikke foreslog Tinglæsning, saa den foreslaaede Ordning kunde ikke betyde nogen Forringelse af Ejendommenes Værdi.

Nørgaard troede ikke, der var Anledning til at give Grundejerne Lettelser, da det aldeles ikke var nogen slet Forretning at være Grundejer. Ej heller troede han, den store Del af Grundejerne ønskede, at Byen overtog Renholdelsen, da Skatteprocenten derved vilde stige.

Han vilde protestere imod, at Ejendomsskylden skulde være en ny Byrde paa Ejendommene, den var kun en Konvertering af en gammel Byrde, og han vilde med Hr. Simonsen indrømme, at der var andre Spørgsmaal, der mere paatrængende forlangte Løsning end Renholdesspørgsmaalet. Han haabede saaledes, at Kloaksystemet kom i Orden, saa W. C. kunne indføres overalt, og Forskellen mellem den Sydlige og den nordlige Bydel derved blive udjævnet.

Filtenborg glædede sig over, at ingen udtalte sig imod, at Grundejerne fik Ret til at slutte sig til Kommunens Licitation for Bortkørsel af Sne, og han vilde foreslaa, at denne Sag blev lagt i Politimesterens Haand, da det var Politiet, der bedst kunde øve Kontrol.

Grundejerne i Aarhus syntes han ikke var særligt belastede, da de kun bar 1/5 af Skattebyrden.

Mikael Johansen havde modtaget Brev fra Københavns Grundejerforening, hvoraf det fremgik, at Kommunen havde overtaget hele Renholdelsen af Byens Gader, og han skulde fejle meget, hvis der ikke for en Tid siden havde staaet i "Demokraten", at Socialdemokraterne i Horsens Byraad havde faaet samme Ordning gennemført i denne By.

Efter hans Mening var det en daarlig Forretning at være Grundejer. Han vilde gerne sælge med Tab, og det var der mange, der vilde. Selvfølgelig kunde Sagen ikke afgøres nu, men han vilde anmode om, at Budgetudvalget tog Sagen til Overvejelse inden næste Budgetbehandling.

Lottrup vilde oplyse om, at Mejlgedes Grundejere ingen Forpligtelse havde til at holde Gaden ren, det var frivilligt, de havde paataget sig det, og Forholdene var nu, da Gaden blev gjort ren 4-5 Gange om Dagen, langt bedre end tidligere.

Jakob Jensen vilde paapege, at de smaa Grundejere, som nu selv besørgede Renholdelsen, vilde, hvis Grundejerforeningens Andragende blev bevilget, gennem de forøgede Skatter faa en ny Byrde. Den stigende Skattebyrde vilde iøvrigt langt fra være i

Grundejernes Interesse, da den vilde medføre en betydelig Udrykning af Lejere fra Byen. Ejendomspriserne var i betydelig Stigning her i Byen, men ganske vist kunde man have købt for dyr, saa Forretningen alligevel blev daarlig, og han vidste ikke, om Hr. Mikael Johansen havde købt billigt eller dyrt.

Han var ikke stemt for Hr. Filtenborgs Forslag, da Følgen deraf maatte blive, at Natrenovationen saa ogsaa kom ind under Politiets Administration, derimod fandt han Udvalgets Forslag udmærket.

Simonsen troede ikke, at "Demokraten" havde indeholdt Beretning om, at Horsens Kommune havde overtaget Renholdelsen af Byens Gader.

Formanden ansaa det for nødvendigt, at Forslaget overgik til en anden Behandling, da det vilde medføre en Forandring i Politivedtægten, hvis Ejerne ikke frivilligt sluttede sig til Ordningen.

Vestesen tænkte sig, at Vedtægtens Bestemmelser derom overførtes fra Grundejeren paa Entreprenøren.

Formanden var ikke klar over, hvilken Hjemmel man havde til at binde Mindretallet af en Gades Grundejere til en Ordning, de ikke ønskede at tiltræde.

Vestesen vilde oplyse, at man kun tilsigtede en Fortsættelse af det System, som var indført ved de asfalterede Gader, hvis Grundejere frivilligt havde sluttet sig til Ordningen.

Nørgaard kunde nok indse, at det var en stor Behagelighed, at Bestemmelserne ikke blev tinglæst, men han vilde spørge, hvorledes man vilde stille sig, hvis en Del af en Gades Grundejere senere i Tiden ikke vilde være med.

Filtenborg vilde foreslaa, at der i Forslaget optoges en Bestemmelse om, at Grundejerne kunde komme ind under den kommunale Licitation for Bortkørsel af Sne og Is.

Vestesen vilde til Hr. Nørgaard sige, at hvis en Grundejer ikke vilde være med, lod Entreprenøren være med at gøre rent ud for den paagældende dende Ejendom, saa maatte Ejeren selv besørge Renholdelsen i Overensstemmelse med Politivedtægten. Forøvrigt var Politimesteren af den Anskuelse, at man nok havde Midler til at bringe en enkelt til at følge Trop med Renholdelsen.

Nørgaard troede ikke, at en Tinglæsning vilde betyde en Forringelse af Ejendommen, da Byrden jo i Forvejen hvilede paa den.

Formanden vilde synes, at det blev et meget stort Apparat at sætte i Scene med Tinglæsning af de mange Deklarationer, hvis Ordningen fik almindelig Tilslutning, ligesom det ogsaa vilde paaføre Ejerne Udgifter.

Nørgaard syntes ikke, man skulde lade Sagen falde af den Grund.

Det vedtoges at svare Andragerne overensstemmende med Udvalgets Indstilling og med Tilføjende, at Byraadet kan gaa ind paa en Ordning, hvorefter de private Grundejere ogsaa enkeltvis under visse Betingelser kan fordre Sne og Is bortkørt til de Priser, der fastsættes ved Kommunens Licitation desangaaende.

